

Tema

Dansens og Musikkens rødder 59

Lidt mere om *Taprisør*

Af Henning Urup

- en tilføjelse til Kjeld Nørgårds artikel "Om Berggreens danse", *Dansens og musikkens rødder* 56, Hjemstavsliv nr. 1, 2001.

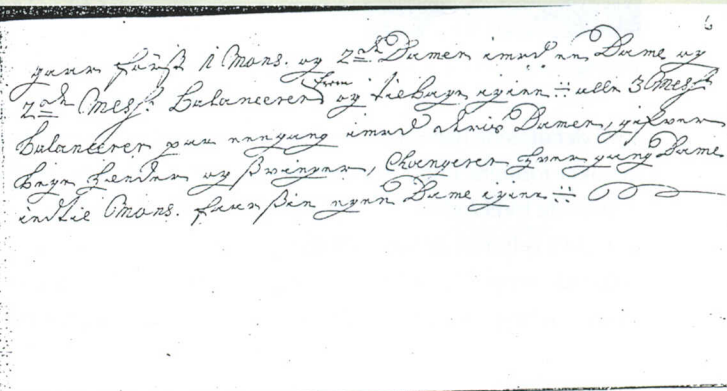
Kjeld Nørgård omtaler i ovennævnte artikel dansen "Taprisør", nr. 232 i 3. udgaven af A.P. Berggreen's "Danske Folke-Sange og Melodier" (København 1869), og han omtaler i denne sammenhæng også Berggreens kommentar til dansens navn: "Om Navnet skulde være en særegen Udtale af "capricieux", ...". Dansens kilde angiver Berggreen er en nodebog tilhørende "en jydsk Spillemand i Vendsyssel", og noget kunne tyde på at Berggreen i forbindelse med dansens navn er på rette spor, idet melodien genfindes med titlen "Lille Caprisoso" i Svabó's håndskrevne nodebog¹, som sikkert stammer fra København o. 1775, og jeg har ladet mig fortælle at bogstavet "c" på vendsysselsk udtales som "tj". Endnu mere interessant er det dog at melodien tillige findes i en håndskreven dansk dansebog², som er dateret København 1753 og her endda med tilhørende dansebeskrivelse. Dans nr. 4 i denne bog har titlen "La Capricieux". Ord udledt af "capriccioso" eller "capricieux" (henholdsvis italiensk og fransk for lunefuld eller spøgefuld) er iøvrigt ikke usædvanlige som titler for musikstykker eller dansemelodier i 1700-tallet, og et dansenavn er (næsten) altid femininum og altså på fransk indledt med "La". Melodien og dansebeskrivelsen, placeret på henholdsvis en venstreside og en højreside er gengivet på illustrationen. Dansen angives at være "Med 3 par", og transskriberet

fra den gotiske håndskrift er teksten følgende: "gaar först 1 Mons. og 2de Damer imod en Dame og 2de Mess.

Balancerer frem og tilbage igjen ++ alle 3 Mess. balancerer paa engang imod deres Damer, giver begge hænder og svinger, Changerer Hver gang Dame indtil Mons. faar sin egen Dame igjen. ++"

Tegnet ++ angiver at reprisen spilles 2 gange (tegnet er forklaret i John Playford's "The English Dancing Master", London 1651)³, og frit oversat og lidt rekonstrueret fortæller dansebeskrivelsen, at dansen udføres af 3 par i kredsoptilling. Til første reprise med repetition går en herre med sine to nærmeste damer i hænderne frem mod den modstående (3.) dame, som holder de to øvrige herrer i hænderne, de balancerer imod hinanden og går tilbage igjen, dette gentages. Til anden reprise med repetition balancerer alle tre herrer for egen dame og parrene svinger rundt med hinanden i begge hænder, hvorefter herrene går videre til næste dame og fortsætter figuren, indtil de når hjem til egen dame, hvor de slutter figuren.

Dansens form svarer til den form som Playford betegner "Round for six", og dansen har afgjort lighed med danseformer i Playfords samling fra 1651. Figuren til 2. reprise svarer ganske godt til udførelsen af 2. reprise i Berggreens *Taprisør*, som dog danses af flere par. Berggreens beskrivelse er citeret i Kjeld Nørgårds artikel, og med hensyn til melodien til *Taprisør* er denne gengivet i en tidligere artikel af Kjeld Nørgård (sammen med Kenneth Krak): "Om Vesterbo-Trekant" i *Hjemstavsliv* nr. 6-7, 1996. I denne artikel sammenlignes *Taprisør* med dansen "Vesterbo-Trekant" fra FFF's hæfte "Gamle Danske fra Vejle Vestereg" (første udg. 1934), som danses af 3 par og således har endnu større lighed med dansen fra 1753-bogen end Berggreens dans har. Melodien er her en

dur-variant af den oprindelig moll-melodi. I begge disse danse varieres dansefiguren til første reprise efter modellen svarende til den franske kontradansform. Om dansefiguren til første reprise i dansen fra 1753 har været varieret i forbindelse med gentagelse af melodien må dog stå hen i det uvisse. Dog er ideen med variation i forbindelse med gentagelse af dansemelodien kendt fra nogle af Playford's dansebeskrivelser fra 1651. Men det virker som en rimelig hypotese at netop Playford-formen "Round for six" er modellen for de danske Trekant-danse, som især er kendt fra Jylland. Dette betyder dog ikke nødvendigvis at vi har fået danseformen fra England.

Noter

1. J. Chr. Svabo's nodebog (original i Tórshavn, kopi på Kgl. Bibl., kat. C, II, 23) er på forsiden dateret 1775, melodien findes to steder, på s.57 og s.127 (kopiens paginering), og sidste gang har den tillige titlen "Frandske Morgen Stjerne".
2. DanseBog No 3, Kiøbenhavn 1753 omfatter ialt 42 opslag med dansemelodien på venstresiden og dansebeskrivelsen i gotisk

håndskrift på højresiden. Originalen findes på universitetsbiblioteket i Trondheim i samlingerne efter Justitsråd Christopher Hammer, som i årene o. 1750 studerede i Sorø og København og her har købt bogen. Kopi i Dansk Dansehistorisk Arkiv.

3. "The English Dancing Master" udgives i London 1651 af John Playford, bogen udkommer i nye og forøgede udgaver frem til 1728. Førsteudgaven er udgivet i faksimile og med noter af Margaret Dean-Smith, London 1957.

Ølstykke Folkedansere

indbyder til

Opvisning og Legestue

på Grædstedgård, Udlejrevej 13B i
Ølstykke, lørdag den 21. april 2001.

Opvisning for børn kl. 14.00-16.00.

Opvisning for voksne kl. 19.00.

Derefter legestue til kl. 24.00.

Der serveres kaffe og lagkage.

Kr. 50,- pr. person.

Alle er velkomne.